

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 200815

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ OPTATIVA

Matèria: ENTORNS DEL DISSENY I DE LES ARTS

Curs: QUART

Semestre: PRIMER

Equip docent: Marina Martínez Oriol

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 54h

Hores autònomes: 96h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria està formada per catorze assignatures optatives de caràcter teòric-pràctic vinculades a les disciplines del disseny, l'art i les arts aplicades. Cadascuna d'elles complementa i amplia, a través dels seus continguts, de la pràctica implícita i de l'experimentació, les matèries de formació bàsica i obligatòria referides a l'espai, l'objecte i la imatge.

ARQUITECTURA I PRODUCCIÓ GRÀFICA

AUTOEDICIÓ I PUBLICACIÓ EXPERIMENTAL

CONTEXT AUDIOVISUAL

DISSENY DE SERVEIS

ESPAIS EFÍMERS, LLOC I PRODUCCIÓ

IDEA I MATÈRIA

IDEA I OFICI

IMATGE EXPANDIDA

IMATGE I TEXT

LLOC I ACCIÓ

OBJECTE, SUBJECTE I ACCIÓ

REPRESENTACIÓ

SISTEMES INTERACTIUS I NOUS ENTORNS DE CREACIÓ

TIPOGRAFIA

TIPOGRAFIA.

Assignatura de caràcter optatiu que forma part de la matèria "Entorns del Disseny i de les arts" del 1r semestre de 4rt curs. És una assignatura teòrica-pràctica que complementa el taller específic de la Menció de Comunicació Visual.

OBJECTIUS

- És una assignatura teòrica-pràctica que complementa el taller específic de la Menció de Comunicació Visual.
- La tipografia és una part essencial en la majoria dels missatges que vehicula la Comunicació Visual.
- El nostre sistema d'escriptura s'ha anat formant al llarg dels segles, on hi ha hagut una evolució dels nostres signes, primer cal·ligràfica i després tipogràfica.
- En aquests moments els nous mitjans i suports intervenen cada cop més en l'organització de la comunicació tipogràfica.
- Entendre el funcionament del missatge tipogràfic, conèixer la forma de la lletra i les eines i mitjans per a treballar amb tipografia és indispensable per a tot aquell que es vulgui dedicar a la comunicació visual.
- El taller de tipografia suposa l'estudi de les possibilitats expressives de la tipografia, així com l'aprofundiment en les normes del seu ús, a més de l'observació de la seva història, reflex de les diferents èpoques i professionals que han intervingut en el seu desenvolupament.

COMPETÈNCIES

E07. Aplicar les tècniques i les tecnologies adequades en funció del treball que es realitza en el camp de les arts i/o els dissenys.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

- RA1 (E07.15). Construir, mitjançant elements icònics, formes de representació simbòliques de caràcter informatiu, així com d'identificació personal i corporativa.
- RA2 (E07.16). Generar diversos tipus de format i de suport per a publicacions (informatives, divulgatives, publicitàries i narratives de ficció, etc.) dirigides tant a la producció analògica com a la difusió en xarxa.
- RA3 (E07.17). Ordenar el contingut de les publicacions per mitjà de la diagramació, de la jerarquitització de continguts i de l'equilibri entre el text i la imatge gràfica.
- RA4 (E07.18). Determinar la relació entre la proposta i les pautes de receptivitat i usabilitat per part del públic destinatari.
- RA5 (E07.19). Identificar els sistemes de reproducció, preparar els materials adequats per als seus requeriments tècnics i supervisar el procés de producció.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

- T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.
- T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.
- T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.
- T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.
- T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.
- T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.
- T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.
- T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.
- T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.
- T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

- Morfologia de la lletra
- Coneixement i selecció de tipus. Denotació
- Jerarquitització. L'organització del missatge tipogràfic
- Composició
- Tipografia per a pantalla
- Tipografia expressiva
- Eines i de materials per al treball amb tipografia
- Història i cultura tipogràfica
- Construcció gràfica i estructura. Anàlisi i composició.
- Tipografia en moviment
- Senyalització i tipografia de gran format
- Tipografia en entorn web. Pantalles. Versatilitat de la presentació de pàgina.

METODOLOGIA

A partir dels continguts i objectius de l'assignatura, es treballa en un model que posa a l'alumne al centre d'ensenyament. En l'aula, lloc necessari per compartir coneixements i experiències, de les tres hores que té destinades l'assignatura, en la primera hora el professor exposarà continguts teòrics ajudat per projeccions audiovisuals i exemples físics quan sigui possible.

Els continguts mostrats seran complementaris a l'exposició oral i responen a un guió que faciliti el seu seguiment. Aquestes presentacions es complementen amb visualitzacions de pàgines webs interessants. Les dues hores que resten, el professor proposarà exercicis que l'alumnat haurà de realitzar a l'aula, amb la supervisió del professor i correran transversalment a les sessions; per tant, el treball autònom de l'alumne fora de l'escola és necessari i es preveu com un desenvolupament de la seva capacitat de trobar elements de consulta, per tal de preparar la següent sessió i implementar una dinàmica responsable per projectar.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h
Hores activitats dirigides: 22,5h (15%)
Hores activitats supervisades: 22,5h (15%)
Hores aprenentatge autònom: 96h (64%)
Hores activitats d'avaluació: 9h (6%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts. Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat. Descripció: Classes centrades en l'exposició de continguts teòrics i en la presentació d'activitats, exercicis i projectes que l'estudiant desenvoluparà a l'aula o fora d'ella. Introducció de continguts conceptuals en el seguiment individual de l'alumne i en les avaluacions col·lectives.

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió i posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller. Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne. Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva. Descripció: Els treballs es portaran a terme de manera personal, i es desenvoluparan a classe. Es farà un seguiment i assessorament a l'aula/taller pel desenvolupament i la resolució dels exercicis pautats i dels projectes.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom. Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics. Descripció: Cerca de documentació bibliogràfica, visual, audiovisual i gràfica, prèvia a l'elaboració de les propostes. Estudi teòric i pràctic: aplicació, interpretació i reelaboració de la informació.

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals. Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals. Descripció: Entrevistes individuals o reflexions en grup del resultat general en les diferents fases d'aquesta.

SISTEMA D'AVUACIÓ

La nota final de l'assignatura serà la mitjana ponderada dels treballs. Es tindrà en consideració l'evolució en l'aprenentatge de l'estudiant. El contingut i la nota de cada treball s'especificarà a l'enunciat corresponent.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (45%)
Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (45%)
Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (10%)

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

En relació a les competències i continguts del curs
Seguiment continu a l'aula/taller. 30 % de la nota
Avaluació dels treballs pautats. 60 % de la nota

Valoració de la participació i implicació en els debats i la dinàmica del curs. 10 % de la nota

BIBLIOGRAFIA

General

EXPERIMENTAL JETSET, *Statement And Counter-statement*, Roma publications, 2015.
MEGGS&PURVIS, *Historia del diseño gráfico*. McGraw-Hill. México, 2000.
PATER, Ruben. *The politics of design: a (not so) global manual for visual communication*. Bis publishers, 2016.
POTTER, Norman. *What is a designer: Things, places, messages*, 1980.
REINFURT, David. *A New Program for Graphic Design*. Inventory Press, 2019.

Específica

AMBROSE, GAVIN; HARRIS, PAUL. *Diccionario visual de tipografía*. Index Book, 2010.
AICHER, OTL. *Tipografía*. Campgràfic Editors, SL València, 2004.
BRINGHURST, ROBERT, *Los elementos del estilo tipográfico*, Libreria/Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 2008.
CHENG, Karen, *Diseñar tipografía*, Jardín de Monos, Málaga, 2006.
ELAM, KIMBERLY. *Sistemas reticulares. Principios para organizar la tipografía*. Gustavo Gili, 2006.
GILL, ERIC. *Un ensayo sobre tipografía*. Campgràfic Editors, 2004.
HOCHULI, JOST. *El detalle en la tipografía*. Campgràfic Editors, 2007.
JAN TSCHICHOLD, *La nueva tipografía*, Campgràfic Editors, 2003.
JARDÍ, ENRIC. *Veintidós consejos sobre tipografía*. Actar, 2007.
JURY, DAVID. *¿Qué es la tipografía?* Gustavo Gili. Barcelona, 2007.
KANE, JOHN. *Manual de tipografía*. Gustavo Gili, 2012.
KLANTEN, R. i EHMANN, S. *Turning Pages*. Editorial Design for Print Media. Editorial Gestalten, 2011.
LAWSON, ALEXANDER. *Anatomy of a Typeface*. Hamish Hamilton. Londres, 1990. (Reed. David R. Godine, 2002).
LEWIS, JOHN. *Typography. Design and Practice*. Barrie & Jenkins. Londres, 1978.
LUPTON, HELLEN. *Thinking with Type*. Princeton Architectural Press, 2004.
LUIDL, PHILIPP. *Tipografía básica*. Campgràfic Editors, SL València, 2004.
MÜLLER-BROCKMANN, JOSEF. *Sistema de retículas*. Gustavo Gili, 1982.
POZO PUÉRTOLAS, RAFAEL. *Diseño y Producción Gráfica*. CPG, 2008.
PUJAGUT, JAUME; GARCÍA, SERGI B. *Desarrollo de un proyecto gráfico*. Index Book, 2010.
PUJOL, JOSEP M.; SOLÀ, JOAN. *Ortotipografía. Manual de l'autor, l'editor i el dissenyador gràfic*. Educalia, 2011.
RENNER, PAUL. *El arte de la tipografía*. Campgràfic Editors, 2000.
VOELKER, ULYSSES. *Structuring Design: Graphic Grids in Theory and Practice*. Ed Niggli, 2019.

Fundicions tipogràfiques opensource

<http://colletttivo.it/>
<http://open-foundry.com/>
<http://www.velvetyne.fr/>
<http://usemodify.com/>
<http://osp.kitchen/foundry/>

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, sessió per setmana seguint la següent distribució:

Sessió 1

Presentació de l'assignatura. Estructura classes. Criteris avaluació.
L'escriptura i l'alfabet. La tipografia com a encarnació del llenguatge. La tipografia com a imatge.

Sessió 2 a la 7

Microtipografia: Lletra, paraula i frase.
El caràcter tipogràfic. Anatomia de la lletra. Variables d'estil. Classificacions. Famílies tipogràfiques.
Mesures tipogràfiques. Tipologies d'arxiu segons ús. Espaiat: track, kern, interlínia. Jerarquies.

Sessió 8

Microtipografia. Lliurament de treballs.

Sessió 9 a la 15

Macrotipografia: Paràgraf i pàgina.

El procés de lectura. Longitud de línia. Justificacions. Particions. Sagnats. Ortotipografia.

Arquitectura de pàgina: diagramació de continguts. Tipografia impresa i tipografia per pantalla.

Fundicions comercials, independents i Opensource. Noves tendències del sector.

Sessió 16

Avaluació. Comentari amb els alumnes del resultat de l'avaluació final de l'assignatura.

Sessió 17

Avaluació.

Sessió 18

Tancament de l'assignatura mitjançant entrevistes individuals.

ADDENDA COVID-19

En previsió que el curs 2020-2021 sorgeixi alguna incidència arran d'un possible rebrot del COVID-19 i que, per tant, l'autoritat sanitària restringeixi la presencialitat en la docència, el desplegament d'aquesta assignatura té previst altres mecanismes i canals de docència per acomplir en la seva totalitat les competències que es detallen en aquesta Guia Docent, així com els resultats d'aprenentatge que siguin factibles en aquesta excepcional situació.

En concret, s'han establert alternatives per a les següents condicions:

–Alteració de la presència en espais concrets segons criteris acordats: ratio baixa (15-18 persones per espai) o distàncies socials de precaució sanitària.

–Aplicació d'elements d'aprenentatge en remot en casos que hi pugui haver confinament selectiu o parcial.

–En el pitjor cas, que seria el confinament total en alguna franja temporal, hi ha prevista la continuïtat de la docència en línia.

Per tal d'assolir aquestes competències i resultats d'aprenentatge, és necessari que l'alumne/a disposi d'una connexió a Internet estable i un ordinador per connectar-se. En cas que l'alumne/a presenti dificultats en aquest sentit, ho haurà de comunicar per tal de considerar el cas i trobar una solució.